

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 30 oktober 2018

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : Afval & Reiniging

Contactpersoon : P. Trommelen

Tel.nr. : 8430

E-mailadres : trommelen.p@woerden.nl

Onderwerp:

Evaluatie 'Het nieuwe inzamelen'

Kennisnemen van:

De evaluatie van het nieuwe inzamelen.

Inleiding:

In 2017 hebben wij 'het nieuwe inzamelen' ingevoerd. Met deze inzamelmethode willen wij de hoeveelheid restafval die onze inwoners aanbieden, terugbrengen en zoveel mogelijk herbruikbare grondstoffen inzamelen. Met 'het nieuwe inzamelen' is gekozen voor een methode waarbij wij onze inwoners faciliteren en informeren hoe zij hun afval kunnen scheiden en waarom dat beter is voor het milieu. Om onze inwoners te stimuleren hanteren wij een beloningsregeling die gebaseerd is op het aantal keer dat zij restafval aanbieden. Afhankelijk van het aantal keer dat zij restafval aanbieden krijgen zij een korting op hun Afvalstoffenheffing. Deze benadering is nieuw in Nederland.

Deze financiële prikkel is om onze inwoners te stimuleren afval beter te scheiden, maar het hoofddoel is een beter milieu en bij te dragen aan de circulaire economie.

In 2017 bedroeg het scheidingspercentage in onze gemeente 65% en haalden wij gemiddeld 165kg restafval per inwoner op. Dit scheidingspercentage is hoger dan in de voorgaande jaren en de ingezamelde hoeveelheid restafval per inwoner is gedaald.

Het geambieerde scheidingspercentage van het Landelijke Afvalbeheerplan (LAP) 2 uit 2009 bedroeg 65%. Dit percentage is in 2015 bijgesteld naar 75% in 2020.

In 2017 is een nieuw derde Landelijke Afvalbeheerplan (LAP 3) vastgesteld waarin het scheidingspercentage is losgelaten en de ambitie is opgenomen van 100kg restafval per inwoner per jaar in 2020 en 30kg per inwoner in 2023. Hierbij merken wij op dat dit een 'wensambitie' is en op dit moment geen verplichting.

Uit sorteeranalyses, die wij jaarlijks laten uitvoeren, blijkt dat er nog 77% herbruikbare grondstoffen als restafval in onze gemeente aangeboden worden. Dit komt neer op gemiddeld 111kg per inwoner.

Om deze hoeveelheid terug te dringen en daarmee het scheiden van afval door onze inwoners te verbeteren gaan wij onze inwoners intensiever hierover voorlichten. In de begroting van 2019 en de daaropvolgende jaren hebben wij het budget voor voorlichting opgevoerd naar € 25.000. Wij blijven ons inzetten om de ambities uit LAP 3 te halen. In 2020 gaan wij het huidige beloningssysteem evalueren en bekijken of een aanpassing noodzakelijk is om onze ambitie te kunnen halen.

In de eerste helft van dit jaar signaleren wij dat de hoeveelheid restafval die aangeboden wordt, niet verder daalt. Landelijk blijkt ook dat de daling van de hoeveelheid restafval, tegen de verwachting in, niet afneemt. Waarschijnlijk wordt er door de economische groei (meer consumptie) meer afval geproduceerd.

Afvalstoffenheffing

De kosten voor het inzamelen en verwerken van afval worden gedekt uit de opbrengsten van de Afvalstoffenheffing. Deze opbrengsten zijn niet kostendekkend en het tekort wordt onttrokken uit de voorziening Afvalstoffenheffing. In de afgelopen jaren is deze voorziening opgelopen tot € 3,5 miljoen. Uw Raad heeft toen besloten deze voorziening terug te brengen. Om dit te bereiken is er in het verleden geld terug betaald aan de inwoners en is de Afvalstoffenheffing niet verhoogd. Als gevolg van deze maatregel zal de voorziening in de loop van 2021 uitgeput zijn, waardoor het inzamelen van het afval niet meer gedekt kan worden uit de inkomsten van de Afvalstoffenheffing. Om de Afvalstoffenheffing kostendekkend te maken, is het noodzakelijk deze de komende vier jaar jaarlijks met 5% te laten stijgen, zodat er een voorziening Afvalstoffenheffing van € 500.000 overblijft. Dit bedrag achten wij toereikend om onvoorziene uitgaven op te kunnen vangen.

Ondanks het stijgen van de Afvalstoffenheffing blijven de kosten ten opzichte van de landelijke tarieven laag. Door goed afval te scheiden kunnen onze huishoudens geld vanuit het beloningssysteem terug ontvangen en zo invloed uitoefenen op de hoogte van de Afvalstoffenheffing die zij moeten betalen.

Kernboodschap:

- 'Het nieuwe inzamelen' is succesvol ingevoerd. Het scheidingspercentage is gestegen naar 65% en de hoeveelheid restafval die per inwoner wordt aangeboden is gedaald tot 165kg.
- Uit sorteeranalyses blijkt dat er nog veel herbruikbare stoffen als restafval weggegooid worden. Door voorlichting willen wij dit tegengaan.
- Om de Afvalstoffenheffing kostendekkend te houden is het nodig deze de komende vier jaar jaarlijks met 5% te verhogen.

Financiën:

De extra kosten voor communicatie en de stijging van de Afvalstoffenheffing zijn opgenomen in de begroting van 2019 en in het meerjarenperspectief van de daaropvolgende jaren.

Vervolg:

Wij zetten de ingezette weg van 'het nieuwe inzamelen' voort en willen door voorlichting onze inwoners blijven motiveren hun afval te scheiden.

Bijlagen:

Evaluatie 'het nieuwe inzamelen' (18.021755)

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Melkenboer

Evaluatie 'het nieuwe inzamelen'

team Afval & Reiniging

Inhoud

Inleiding	2
Samenvatting	3
De weg naar 'het nieuwe inzamelen'	4
- <i>Het omgekeerde inzamelen</i>	
- <i>Het nieuwe inzamelen</i>	
- <i>Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2019 (LAP 3)</i>	
Het invoeren van 'het nieuwe inzamelen'	6
- <i>Communicatie</i>	
- <i>Containers en registratiesysteem</i>	
- <i>Eerste resultaten in 2016 zichtbaar</i>	
Hoe zamelen we in vanaf 2017, na de invoering van 'het nieuwe inzamelen'	7
- <i>Milieustraat</i>	
- <i>Invoeren van het beloningssysteem</i>	
2017 het eerste jaar van 'het nieuwe inzamelen'	9
- <i>Het scheidingspercentage</i>	
- <i>Sorteeranalyse</i>	
- <i>Hoogbouw scheidt minder goed dan laagbouw</i>	
- <i>Inzamelen Plastic- Metaal- en Drinkverpakkingen</i>	
- <i>Kwaliteit van het aangeboden afval</i>	
- <i>Aantal aanbiedingen van restafval</i>	
- <i>Uitbetaling beloningssysteem</i>	
Wat hebben we aangepast na het invoeren van het nieuwe inzamelen	14
- <i>Betalen voor aanbieden bouw- en sloopafval op de Milieustraat</i>	
- <i>Scheidingspercentage stagneert</i>	
- <i>Avondopenstelling Milieustraat</i>	
- <i>PMD inzameling</i>	
- <i>Pilot inzamelen GFT-afval bij hoogbouw Van Slingelandtlanen</i>	
Toekomstige ontwikkelingen	16
- <i>Rijksdoelstelling</i>	
- <i>Stijging van de verwerkingskosten</i>	
- <i>Luiers en incontinentiemateriaal</i>	
- <i>De Afvalstoffenheffing</i>	
Aanbevelingen	18
- <i>Communicatie</i>	
- <i>Verhoging Afvalstoffenheffing</i>	
- <i>Focus op Kilo's restafval per inwoner en niet meer op het scheidingspercentage</i>	
- <i>Handhaaf de huidige inzamelfrequentie voor restafval</i>	
- <i>Evalueer het huidige beloningssysteem in 2020</i>	

Inleiding

Op 1 januari 2017 is de gemeente Woerden gestart met een nieuwe wijze van het inzamelen van huishoudelijk afval. Deze nieuwe wijze kreeg de naam 'het nieuwe inzamelen'. Het doel van het nieuwe inzamelen is om in 2020 75% van het afval dat afkomstig is van huishoudens, gescheiden in te zamelen. Dit percentage komt overeen met de doelstelling uit het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP2). Na een jaar wil het team Afval & Reiniging de ervaringen met 'het nieuwe inzamelen' met de Raad delen en de resultaten ervan evalueren.

Met deze evaluatie informeren we de Raad over de ervaringen en resultaten één jaar (2017) na het invoeren van 'het nieuwe inzamelen' en de te verwachten ontwikkeling van de afvalinzameling in Woerden.

Samenvatting

Invoeren van 'het nieuwe inzamelen' is succesvol verlopen

Mede door de inspanningen van het projectteam (waarin meerdere medewerkers van verschillende teams van de organisatie samenwerkten) is het invoeren van 'het nieuwe inzamelen' en het daaraan gekoppelde beloningssysteem succesvol verlopen en heeft nauwelijks tot problemen geleid. De terugbetaling is operationeel succesvol verlopen.

Afvalscheiding

In 2017 is 65% van al het aangeboden afval als herbruikbare grondstoffen gescheiden aangeboden. De hoeveelheid restafval die in 2017 per bewoner aangeboden wordt is gedaald tot 165kg/inwoner, 32kg/inwoner minder dan in 2016. Hiermee zitten wij nog 65kg/inwoner boven de doelstelling van uit het huidige Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3) om in 2020 nog maar 100kg restafval per inwoner in te zamelen.

Hogere kosten dan geraamd

Doordat de inwoners in 2017, beter dan vooraf was voorzien, hun afval zijn gaan scheiden, is € 85.000 meer terugbetaald vanuit de beloningsregeling. Daarnaast zijn meer PMD-zakken afgenomen dan was geraamd waardoor extra zakken ingekocht moesten worden (extra kosten € 15.000). Deze extra kosten zijn gedekt uit de voorziening Afvalstoffenheffing.

Het scheidingspercentage kan hoger

Uit de sorteeranalyses blijkt dat 77% van het aangeboden restafval in minicontainers en verzamelcontainers uit herbruikbare grondstoffen bestaat. Dit betekent dat jaarlijks per inwoner gemiddeld 111 kg herbruikbare grondstoffen als restafval afgevoerd en verbrand worden.

Het scheidingspercentage stagneert

Het scheidingspercentage in de eerste helft van 2018 stagneert en blijft hangen op het niveau van 2017. Dit wordt landelijk gesignaleerd en heeft waarschijnlijk te maken met de economische groei.

Inzamelen luiers en incontinentiematerialen geen optie

Er zijn nog onvoldoende verwerkingsmogelijkheden beschikbaar om luiers en incontinentiematerialen te recyclen. Daarom moeten deze nog als restafval worden afgevoerd en verbrand. Het separaat inzamelen van luiers en incontinentiematerialen draagt daarom niet bij aan een circulaire economie en werkt op dit moment alleen maar kostenverhogend.

Landelijke doelstelling voor 2020: 100kg restafval per inwoner per jaar

In het nieuwe Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (Lap 3) is de doelstelling opgenomen om in 2020 de jaarlijkse hoeveelheid restafval die een inwoner aanbiedt, terug te brengen naar 100 kg. Gelet op de uitkomsten van de sorteeranalyses is dit haalbaar. De doelstelling uit LAP 3 voor 2023, is om de jaarlijkse hoeveelheid aangeboden restafval per inwoner terug te brengen naar 30 kg, is minder makkelijk. Om deze doelstellingen te halen, is de gemeente afhankelijk van de bereidheid tot het scheiden van afval door de inwoners en van de ontwikkelingen op de markt.

De Afvalstoffenheffing is niet kostendekkend

De Afvalstoffenheffing is niet kostendekkend. Het tekort wordt nu nog aangevuld uit de voorziening Afvalstoffenheffing. Omdat in het verleden deze voorziening was opgelopen tot € 3,5 mlj. is besloten deze af te bouwen door de Afvalstoffenheffing niet te laten stijgen. Zonder de afvalstoffenheffing te laten stijgen zal de reserve voorziening Afvalstoffenheffing in de loop van 2021 uitgeput zijn. De inkomsten van de Afvalstoffenheffing zijn dan niet meer toereikend om het inzamelen en verwerken van afval- en grondstoffenstromen te dekken.

De weg naar het nieuwe inzamelen

Het omgekeerde inzamelen

In november 2012 heeft de Raad het Afvalbeheerplan Woerden 2013-2017 vastgesteld. Het uitgangspunt bij dit Afvalbeheerplan: "Door het beter scheiden van huishoudelijk afval wordt ons milieu schoner, kunnen we meer grondstoffen hergebruiken en kosten besparen. Van afval naar grondstof. Eén van de doelstellingen van dit Afvalbeheerplan was om in 2017 65% van het afval in de gemeente gescheiden in te zamelen. Deze doelstelling kwam overeen met het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP2).

In dit Afvalbeheerplan uit 2012 werd uitgegaan van het invoeren van het zogenaamde 'omgekeerde inzamelen'. Bij 'omgekeerd inzamelen' worden herbruikbare grondstoffen aan huis opgehaald en kunnen de inwoners hun restafval naar (ondergrondse) verzamelcontainers brengen. Voordat deze inzamelwijze gemeentebreed werd ingevoerd, is in een beperkt gebied een pilot uitgevoerd om te kijken hoe de inwoners die inzamelwijze ervaren. Bij de evaluatie van de pilot en uit reacties van de Raad bleek echter dat de loopafstand naar deze verzamelcontainers als te groot werd ervaren en een korte loopafstand gewenst was. Door het verkleinen van de loopafstand, door extra verzamelcontainers bij te plaatsen, bleken de kosten hoger dan in het Afvalbeheerplan voorzien. Daar kwam bij dat de prikkel om te scheiden door een kortere loopafstand minder zou worden.

Het nieuwe inzamelen

Daarom is gezocht naar een andere oplossing om de doelstelling uit het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP 2) te realiseren.

Op 30 maart 2015 heeft de Raad besloten om uit drie verschillende inzamelsystemen een definitieve keuze vast te stellen, na het houden van een inwonerspeiling. Het betrof de volgende inzamelsystemen:

- A) Minder vaak ophalen van afval (eenmaal per vier weken, met een reductie van de afvalstoffenheffing);
- B) Belonen voor beter scheiden (inwoners krijgen aan het einde van het jaar een deel van de betaalde afvalstoffenheffing terug, afhankelijk van het aantal keren dat zij de restafvalcontainer aangeboden hebben);
- C) Betalen per aanbieding (inwoners betalen een lagere afvalstoffen heffing en betalen daarbij een vastgesteld bedrag voor elke keer dat zij restafval aanbieden).

Daarnaast heeft de Raad 30 maart 2015 besloten om:

- Communicatie omtrent afvalscheiding op te starten;
- De gratis toegang tot de milieustraat uit te breiden van 12 naar 24x per jaar;
- Plastic inzameling uit te breiden met metalen (blik) en drinkkartons;
- Op centrale plaatsen en bij hoogbouw plaatsen van verzamelcontainers voor diverse afvalstromen;
- Papier eenmaal per maand huis-aan-huis op te halen in samenwerking met verenigingen.

In juli 2015 heeft de inwonerspeiling plaats gevonden waaraan 57% van de huishoudens heeft deelgenomen. Driekwart van de uitgebrachte stemmen werd uitgebracht voor systeem B (achteraf belonen voor beter scheiden). In september 2015 heeft de Raad besloten deze inzamelmethode per 1 januari 2017 in te voeren. Deze methode kreeg de naam 'het nieuwe inzamelen'.

Met het systeem van 'achteraf belonen voor beter scheiden' heeft Woerden een landelijke primeur, waar nog geen ervaring mee is. De verwachting is dat deze methode, afhankelijk van het gedrag van de aanbieders, tot een bronscheiding van 65-70% kan leiden.

Het beoogde doel van 'het nieuwe inzamelen' in 2015 is zorg te dragen voor een goed milieu door duurzaam afvalbeheer en het behalen van de landelijke doelstelling voor afvalscheiding, zoals vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP 2).

Het bestuur van de gemeente Woerden hecht grote waarde aan de transitie naar een circulaire economie en wil door het nastreven van deze doelstelling haar bijdragen hier aan leveren.

Publiekskader en Uitvoeringsprogramma VANG Afval t/m 2025

In januari 2015 heeft de staatssecretaris de ambitie voor afvalscheiding uit LAP 2 aangescherpt in het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG). In het VANG programma is opgenomen dat in 2020 75% van het ingezamelde huishoudelijke afval geschikt moet zijn voor hergebruik. In de verdere toekomst moet 100% van het aangeboden afval hergebruikt worden.

Naast een hergebruiksdoelstelling is in het VANG programma een doelstelling gedefinieerd om de maximale jaarlijkse hoeveelheid restafval per inwoner terug te brengen naar 100kg in 2020 en 30kg in 2023.

Deze ambitie vormt voor de gemeente geen dwingend kader, maar is politiek zeer actueel en wordt volop opgepakt door de markt.

Landelijk Afvalbeheerplan 2017 – 2029 (LAP3)

Op 28 december 2017 is het derde geactualiseerde Landelijk Afvalbeheerplan 2017 - 2029 in werking getreden, ook wel LAP 3 genoemd. LAP 3 vervangt het oude Landelijk afvalbeheerplan (LAP 2). In LAP3 worden de ambities van LAP 2 geconcretiseerd. De ambitie uit het VANG programma, om in 2020 de jaarlijkse hoeveelheid huishoudelijk restafval in 2020 terug te brengen tot 100 kg/inwoner en in 2023 naar tot 30 kg/inwoner zijn hierin verdisconteerd.

Door de ambities in kilogram restafval uit te drukken wordt het beter inzichtelijk hoeveel grondstoffen en materialen in de keten blijven.

De Rijksoverheid streeft naar een circulaire economie en heeft daarom het Rijksbrede programma Circulaire Economie (CE-programma) opgezet. Het CE-programma is erop gericht om het gebruik van grondstoffen te verminderen. Het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) is één van de instrumenten om de ambities en resultaten van het CE-programma, de daarbij horende uitvoeringsprogramma's en het 'convenant meer en betere recycling' - waar nodig - beleidsmatig vast te leggen, naar een brede praktijk te vertalen en af te dwingen.

De genoemde ambities zijn nu nog 'wensambities' en nog een verplichting. Echter indien het CE-programma onvoldoende resultaat oplevert, kan de overheid sturende middelen in gaan zetten om tot betere scheidingsresultaten te komen.

Het invoeren van 'het nieuwe inzamelen'

Voordat het 'het nieuwe inzamelen' op 1 januari 2017 ingevoerd kon worden zijn er een aantal activiteiten uitgevoerd. Hierbij was niet alleen het team Afval & Reiniging betrokken, maar ook de teams Gegevensbeheer, ICT, Financiën, Inkoop en Communicatie. Medewerkers van deze teams hebben geparticipeerd een projectgroep voor het invoeren van 'het nieuwe inzamelen'.

Communicatie

Nadat de Raad 2015 besloten heeft tot het invoeren van 'het nieuwe inzamelen' is er een intensief communicatietraject opgestart om onze inwoners te informeren en een gedragsverandering te bewerkstelligen, zodat zij hun afval beter gaan scheiden. Hiervoor zijn huis-aan-huis nieuwsbrieven verspreid, artikelen geplaatst in de Woerdense Courant, persberichten verstuurd en social media (facebook, Instagram en twitter) ingezet. Er is deelgenomen aan het 100-100-100 project waarbij 100 huishoudens, 100 dagen 100% zonder restafval te leven. De afval-app is geïntroduceerd waarop inwoners kunnen zien wanneer welke afvalstroom opgehaald wordt en informatie over afval scheiden. Op diverse wijze is actief contact met de inwoners gezocht zoals tijdens een demo dag op het Stadserf, schoolexcursies op het Stadserf en de aanwezigheid met een stand op de week- en streekmarkt waar voorlichting werd gegeven en gratis bakjes voor keukenafval (groente- en fruitafval) werden verstrekt.

Containers en registratiesysteem

In 2016 zijn alle minicontainers voor het restafval vervangen door exemplaren met een chip voor het registratiesysteem en zijn verzamelcontainers (bij)geplaatst. Inwoners hebben de gelegenheid gekregen om gratis een blauwe papiercontainer of een groene GFT-container aan te vragen. De inzamelvoertuigen zijn voorzien van een registratiesysteem om het ledigen van de minicontainers voor restafval te registreren. In het najaar van 2016 is het registratiesysteem

uitgebreid getest en de Afvalstoffenverordening aangepast aan 'het nieuwe inzamelen'. Sinds 2016 worden gratis PMD-zakken aan de bewoners beschikbaar gesteld voor het aanbieden van Plastic- en Metaalverpakkingen en Drankkartons. Op 1 januari 2017 is daadwerkelijk gestart met 'het nieuwe inzamelen'.

De eerste resultaten al in 2016 zichtbaar

Door communicatie over het 'nieuwe inzamelen', het faciliteren van de middelen die onze inwoners hiervoor en de aandacht voor milieu in de landelijk media daalde de aangeboden hoeveelheid restafval. In 2015 werd er per inwoner nog 208kg restafval aangeboden, in 2016 daalde deze hoeveelheid met 5% tot 197kg/inwoner. Het aanbod van GFT steeg in 2016 met 13% van 79 kg naar 86 kg per inwoner. Het aanbod van PMD steeg met zelfs 50% van 12 kg naar 18 kg per inwoner.

Hoe zamelen we vanaf 1 januari 2017 in?

De manier waarop het afval ingezameld wordt, is afhankelijk van de aard van de bebouwing. Wij maken onderscheid tussen laagbouw en hoogbouw. Er waren in 2017 totaal 23.212 aansluitingen, waarvan 77% uit laagbouw bestaat. Vanaf 1 januari 2017 wordt het afval op de volgende wijzen verzameld:

Afval- of grondstof	laagbouw	hoogbouw
restafval	Tweewekelijks huis-aan-huis inzameling m.b.v. minicontainers. Locaties in de binnenstad waar het niet mogelijk is met minicontainers in te zamelen, wordt gebruik gemaakt van verzamelcontainers.	Inzameling m.b.v. verzamelcontainers*
groente-, fruit- en tuinafval (GFT)	Tweewekelijks huis-aan-huis inzameling m.b.v. minicontainers.	Tweewekelijks huis-aan-huis inzameling m.b.v. minicontainers. Per hoogbouwlocatie is een aantal minicontainers beschikbaar gesteld (maatwerkoplossing).
plastic- metaal en drankverpakkingen (PMD)	Tweewekelijks huis-aan-huis inzameling m.b.v. PMD-zakken. Indien bewoners zakken niet twee weken willen bewaren, kan het naar PMD-containers gebracht worden.	Tweewekelijks huis-aan-huis inzameling m.b.v. PMD-zakken. Indien bewoners zakken niet twee weken willen bewaren, kan naar in PMD-containers gebracht worden.
papier/karton	Tweewekelijks huis-aan-huis ingezameld m.b.v. minicontainer (in Zegveld en Kamerik i.s.m. verenigingen). Verzamelcontainers	Tweewekelijks huis-aan-huis ingezameld m.b.v. minicontainer (in Zegveld en Kamerik i.s.m. verenigingen). Verzamelcontainers
glas	ingezameld met behulp van verzamelcontainers.	ingezameld met behulp van verzamelcontainers.
textiel	kan in textielcontainers aangeboden worden periodiek of wordt door goede doelen instellingen opgehaald.	kan in textielcontainers aangeboden worden periodiek of wordt door goede doelen instellingen opgehaald.

* verzamelcontainers zijn voorzien van een signaleringssysteem dat aangeeft wanneer een verzamelcontainer vol is. Er is geen sprake van een vaste inzamel frequentie.

Milieustraat

Naast het huis-aan-huis verzamelen is het mogelijk alle afvalstromen ook bij de milieustraat aan te bieden. Per huishouden kan maximaal 24 keer per jaar, op vertoon van hun afvalpas, gratis herbruikbare materialen inleveren bij de Milieustraat. Voor het inleveren van huishoudelijk restafval moet € 10/keer betaald worden. Dit is om te voorkomen dat mensen zich via de milieustraat gratis van hun restafval ontdoen en zo de volledige teruggave vanuit het beloningssysteem verdienen. Indien men de Milieustraat meer dan 24 keer bezoekt, moet per bezoek € 7,50 betaald worden.

Invoeren van een beloningssysteem

Bij het invoeren van 'het nieuwe verzamelen' is als stimulans voor de bewoners, om hun afval beter te scheiden, een financieel beloningssysteem op de afvalstoffenheffing ingevoerd. Bij het vaststellen van de hoogte van de teruggave geldt een aantal uitgangspunten. Zo staat de beloning in verhouding tot de gerealiseerde besparing als gevolg van de lagere verwerkingskosten voor restafval. Op die manier wordt een financieel verantwoord systeem nagestreefd. Hoe meer personen per huishouden,

hoe lastiger het is om de hoeveelheid restafval te reduceren. Hier wordt bij de teruggave rekening mee gehouden door onderscheid te maken tussen een- en meerpersoonshuishoudens.

Huishoudens met een minicontainer (laagbouw) kunnen deze nu maximaal 26 keer per jaar aanbieden. Voor huishoudens die van een verzamelcontainer (hoogbouw) gebruik maken geldt deze beperking niet.

De beloning is gebaseerd op het aantal keer per jaar dat men restafval aanbiedt. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen laagbouw en hoogbouw. Bij laagbouw wordt m.b.t. een ingebouwde chip geregistreerd hoe vaak de minicontainer aangeboden wordt. Bewoners van hoogbouw kunnen met behulp van hun afvalpas de verzamelcontainers open om er afval in te werpen. Elke keer als de pas wordt gebruikt (klep opening) wordt dit geregistreerd. Bij het aanbieden van afval bij een verzamelcontainer worden vijf aanbiedingen gelijkgesteld aan één lediging van een minicontainer.

In tabel 1 wordt het beloningssysteem (teruggave per aansluiting) per woningtype en samenstelling van het huishouden weergegeven.

tabel 1

laagbouw / minicontainers	hoogbouw / verzamelcontainers	eenpersoons-	meerpersoons-
aanbiedingen per jaar	Aanbiedingen/openen verzamelcontainer per jaar	huishoudens	huishoudens
bij 4 of minder	bij 20 of minder	€ 20,00	€ 40,00
bij 5 t/m 7	bij 21 t/m 35	€ 17,50	€ 35,00
bij 8 t/m 10	bij 36 t/m 50	€ 15,00	€ 30,00
bij 11 t/m 13	bij 51 t/m 65	€ 12,50	€ 25,00
bij 14 t/m 16	bij 66 t/m 80	€ 5,00	€ 10,00
bij 17 t/m 26	bij 81 keer of meer	€ 0,00	€ 0,00

2017 het eerste jaar van 'het nieuwe inzamelen'

Het scheidingspercentage

Na de start van 'het nieuwe inzamelen' op 1 januari 2017, is het scheidingspercentage het afgelopen jaar gestegen naar 65%, een stijging van 5% ten opzichte van 2016. Uit de onderstaande tabel (2) blijkt dat het scheidingspercentage sinds 2014 toeneemt. In de periode 2010-2014 lag dit percentage jaarlijks rond de 54,5%.

tabel 2	totaal ingezamelde tonnage/jaar					gemiddelde ingezamelde kg/inwoner				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal restafval	11.321	10.686	10.521	9.963	8.449	225	211	208	197	165
Totaal gescheiden afval	13.919	13.506	14.143	15.168	16.951	268	267	279	300	309
Totaal aangeboden afval	27.253	24.192	24.663	25.132	25.400	493	478	487	496	474
Scheidingspercentage						54%	56%	57%	60%	65%
Verschil met vorige periode						0%	2%	1%	3%	5%

Het werkelijke scheidingspercentage ligt de praktijk hoger omdat een aantal herbruikbare grondstoffen buiten de inzameling van de gemeente wordt afgevoerd. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld batterijen, vetten en textiel die via winkels ingezameld worden, metalen die rechtstreeks naar een ijzerhandel afgevoerd worden of elektrische apparaten die bij vervanging door de leverancier ingenomen worden (terugname verplichting).

In 2017 is de totale hoeveelheid afval die per inwoner aangeboden werd afgenomen ten opzichte van 2016. Uit tabel 2 blijkt echter dat deze hoeveelheid per jaar fluctueert. Hier is geen duidelijk aanwijsbare redenen voor. Het is daarom nog te vroeg om te concluderen of hier sprake is van een trend. De komende jaren moet blijken of deze verder daling doorzet.

De aangeboden hoeveelheid restafval per bewoner daalt de laatste jaren wel gestaag en bedroeg in 2017 165kg/inwoner. In 2016 werd er landelijk gemiddeld 211kg restafval per inwoner opgehaald*. In dat jaar bedroeg het gemiddelde in Woerden 197kg/inwoner. Er zijn nog geen landelijke cijfers over 2017 bekend, maar de verwachting is dat we ook in 2017 onder het landelijke gemiddelde blijven.

** (bron Uitvoerings-programma VANG-Huishoudelijk Afval herijking 2018-2020)*

Als we kijken naar de afvalstromen (tabel 3) die dagelijks in een huishouden vrijkomen en door de bewoners met behulp van een mini- en/of verzamelcontainer aangeboden worden, valt op dat de hoeveelheid restafval die per inwoner jaarlijks opgehaald is, gedaald is met 16%. Het aanbod van gft-afval en PMD met 7% resp. 22% is toegenomen.

De hoeveelheid papier/karton, textiel en verpakkingsglas die per inwoner aangeboden wordt, is in 2017 nagenoeg gelijk gebleven. Dit zijn afvalstromen die al vele decennia apart ingezameld worden en waarvan mensen gewoon zijn om deze te scheiden.

tabel 3

stroomsoort	2016	2017	%
restafval	197kg	165kg	-16%
GFT-afval	86kg	91kg	+6%
papier en karton	47kg	46kg	-1%
textiel	4kg	4kg	0%
verpakkingsglas	22kg	22kg	0%
PMD	18kg	22kg	+22%

Sorteeranalyse

In opdracht van de gemeente Woerden wordt jaarlijks door de Afval Verwijdering Utrecht (AVU) een sorteeranalyse uitgevoerd waarbij gekeken wordt naar de samenstelling van het restafval dat in minicontainers en verzamelcontainers wordt aangeboden. De sorteeranalyse wordt ieder jaar in dezelfde periode gehouden in dezelfde straten/buurtten. In de analyse wordt zowel de laagbouw als de hoogbouw betrokken. Hierdoor ontstaat door de jaren heen een representatief beeld over de samenstelling van het aangeboden restafval (tabel 4).

tabel 4 (gemiddelde samenstelling restafval hoog- en laagbouw)

afvalstroom	percentage gewicht		percentage volume	
	2016	2017	2016	2017
Groente-, Fruit- en Tuinafval*	39%	35%	14%	13%
Papier/karton herbruikbaar	9%	9%	13%	13%
PMD	10%	10%	37%	35%
Glas (glasbak)	4%	4%	1%	1%
Textiel	4%	6%	6%	6%
Apparaten	1%	1%	0%	1%
overig recyclebaar**	11%	12%	16%	15%
KCA	0%	0%	0%	0%
Overig restafval	22%	23%	14%	16%
Oneigenlijk (asbest, bitumen, dakleer)	0%	0%	0%	0%

* 26% is keukenaafval (groente- en fruitafval)

** kunststof en metaal, hout en steen/puin

Uit de sorteeranalyse blijkt dat slechts 23% (gewicht) van het afval dat in de mini- en verzamelcontainers aangetroffen wordt, daadwerkelijk restafval is. Dat betekent dat 77% van het aangeboden restafval nog altijd herbruikbare grondstoffen zijn. Totaal werd er in 2017, 7.453 ton restafval huis-aan-huis of via verzamelcontainers ingezameld. Dit betekent dat er in 2017 zo'n 5.738 ton (=111kg/inwoner) herbruikbare grondstoffen als restafval afgevoerd en verbrand zijn. 70% van deze hoeveelheid (4.024 ton) herbruikbare grondstoffen bestond uit GFT, Papier/karton en PMD. Het is niet realistisch om er vanuit te gaan dat we op korte termijn het herbruikbare grondstoffen uit de restcontainers krijgen, maar er is veel winst te halen.

Hoogbouw scheidt minder goed dan laagbouw

Opvallend bij de sorteeranalyses is dat het gewichtspercentage restafval bij hoogbouw lager is dan bij laagbouw (tabel 5). Dit betekent dat er bij hoogbouw meer herbruikbare grondstoffen als restafval weggegooid worden, waardoor het percentage restafval in de containers toeneemt. In 2016 bedroeg dit verschil 12% en in 2017 6%. Met name de hoeveelheid GFT, en papier/karton dat in de verzamelcontainers (hoogbouw) aangetroffen wordt, week in 2016 af van de hoeveelheden die in de minicontainers (laagbouw) werd aangetroffen. In 2017 blijkt uit de sorteeranalyse dat het percentage PMD en papier/karton in de verzamelcontainers nagenoeg gelijk is aan wat in de minicontainers is aangeboden. De hoeveelheid GFT wijkt af. Dit verschil is te verklaren doordat bij laagbouw bij elke woning een GFT-container aanwezig is waardoor scheiden makkelijker plaatsvindt dan bij hoogbouw waar dit niet het geval is. Dit geldt niet alleen voor Woerden maar is een landelijk beeld.

Tabel 5 verschil sorteeraanlyse hoogbouw versus laagbouw o.b.v. (gewichtsperscentage)

afvalstroom	percentage gewicht 2016		percentage gewicht 2017	
	hoogbouw	laagbouw	hoogbouw	laagbouw
Groente-, Fruit- en Tuinafval*	46%	37%	41%	33%
Papier/karton herbruikbaar	15%	6%	9%	9%
PMD	10%	10%	11%	10%
Glas (glasbak)	5%	3%	5%	4%
Textiel	2%	4%	8%	5%
Apparaten	0%	1%	1%	1%
overig recyclebaar**	8%	13%	6%	13%
KCA	0%	0%	0%	0%
Overig restafval	14%	26%	19%	25%
Oneigenlijk (asbest, bitumen, dakleer)				

* 26% is keukenaafval (groente- en fruitafval)

** kunststof en metaal, hout en steen/puin

Inzamelen Plastic-, Metaal en Drinkverpakkingen (PMD)

PMD wordt elke twee weken huis-aan-huis met behulp van PMD-zakken opgehaald. De PMD-zakken worden gratis verstrekt. Indien een inwoner eerder PMD wil aanbieden, kan gebruik gemaakt worden van PMD-verzamelcontainers of het gratis bij de Milieustraat inleveren.

Het aanbod van PMD stijgt gestaag. In de aanloop van 'het nieuwe inzamelen' in 2015 en 2016 werd 621 resp. 935 ton opgehaald. In 2017 bedroeg de hoeveelheid aangeboden PMD 1.137 ton. Van het PMD is in 2017 64% middels huis-aan-huis inzameling (PMD-zakken) opgehaald, 32% via PMD-verzamelcontainers en 4% is bij de Milieustraat aangeboden. Het aanbod van PMD is niet constant en wisselde in 2017 per maand en per inzamelwijze (zie tabel 6).

Door het grote volume van PMD zijn de PMD containers snel vol. Met name tijdens het weekend. Ondanks de stickers op de containers waarop vermeld staat dat het niet toegestaan is zakken naast de container te plaatsen, gebeurt dit toch. Vanwege dit grote aanbod van PMD is in 2017 het aantal inzamelcontainers uitgebreid van 30 naar 40 en is de ledigingsfrequentie verhoogd.

Ook worden regelmatig PMD-zakken te vroeg aan de weggezet of aan de PMD-haken opgehangen. Zowel het plaatsen van PMD naast de PMD-verzamelcontainers als het vroegtijdig aan de wegzetten leidt tot irritatie en meldingen van de omwonenden en negatieve berichtgeving via sociale media. Door het inzetten van de servicewagen worden dergelijke meldingen direct opgelost.

Vanwege het grote aanbod van PMD hebben wij meer PMD-zakken aan onze burgers beschikbaar moeten stellen dan dat oorspronkelijk was voorzien. De meerkosten vanwege dit succes bedroegen € 15.000. Oorspronkelijk was hier € 60.000 voor geraamd. Deze extra kosten zijn gedekt uit de reserve Afvalstoffenheffing.

Tabel 6 (hoeveelheden PMD 2017)

maand	2017			totaal
	PMD-zakken	PMD-verzamel-containers	Milieustraat	
jan.	59,84	26,50	6,64	92,98
feb	58,02	19,26		77,28
mrt	65,92	34,16	3,40	103,48
apr	59,98	26,40	3,48	89,86
mei	79,02	33,94	6,20	119,16
jun	71,22	31,50	3,90	106,62
jul	51,50	34,00		85,50
aug	51,27	30,86	7,18	89,31
sep	50,76	31,82	3,72	86,30
okt	65,50	32,06		97,56
nov	62,78	29,60	4,58	96,96
dec	55,02	29,86	7,22	92,10
totaal	730,83	359,96	46,32	1.137,11

Kwaliteit van het aangeboden afval

Het afgelopen jaar zijn 714 vrachten GFT-afval en PMD aangeboden bij de AVU. Slechts twee vrachten met GFT-afval zijn afgekeurd door de verwerker omdat stoffen (in beide gevallen een kadaver) in het afval zaten die er niet in thuis hoorden. Er zijn geen vrachten met PMD afgekeurd. Gelet op dit kleine percentage afgekeurde vrachten mag geconcludeerd worden dat door de inwoners goed voorgesorteerd wordt en het aangeboden afval aan de kwaliteitseisen van de verwerker voldoet.

Bij hoogbouw is het aantal ledigingen van de verzamelcontainers op jaarbasis minder interessant, omdat deze containers zelf melding maken wanneer ze geleegd moeten worden. Daarnaast zijn verzamelcontainers collectieve voorzieningen en heeft de individuele gebruiker minder invloed op de ledigingsfrequentie dan de gebruiker bij laagbouw. Er bestaat bij hoogbouw geen maximum aan het aantal keer men afval aanbiedt. Bij huishoudens in laagbouw (minicontainers) ligt dit anders, zij kunnen immers maar 26 keer per jaar restafval aanbieden (eenmaal per twee weken).

Gemiddelde aanbod van restafval

Tabel 7 geeft het gemiddelde aantal aanbiedingen per huishouden van een minicontainer of bij hoogbouw het gemiddelde aantal klepopeningen. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens. In 2017 hebben eenpersoonshuishoudens gemiddeld 8 keer en meerpersoonshuishoudens 12,2 keer de minicontainer met restafval aangeboden. Theoretisch kan de inzamelfrequentie voor de minicontainers met restafval terug gebracht worden naar eenmaal per vier weken. Het restafval wordt dan nog dertien keer per jaar huis-aan-huis opgehaald. Echter als we kijken naar het aantal huishoudens dat maximaal 13 keer per jaar restafval aanbiedt gaat het om totaal 10.822 (64%) van de 16.946 huishoudens. Dit houdt in dat 6.124 huishoudens, waarvan 5.388 meerpersoonshuishoudens, met restafval blijven zitten dat zij op een andere manier kwijt zouden moeten raken. Het is daarom nog niet raadzaam om nu over te schakelen naar een vierwekelijkse inzameling van restafval.

Tabel 7

omschrijving	minicontainers			verzamelcontainers		
	eenpersoons huishouden	meerpersoons huishouden	totaal	eenpersoons huishouden	meerpersoons huishouden	totaal
Gemiddeld aantal aanbiedingen minicontainer per huishouden	8	12,2	11,3			
Gemiddeld aantal klepopeningen per huishouden				43,1	77	59,3
omgerekend naar klepopeningen per huishouden	39,8	61,2	56,4			
Aandeel 0-aanbieders	335 (9%)	429 (3%)	764 (5%)	310 (9%)	209 (12%)	519 (8%)
Aandeel >150 aanbiedingen bij verzamelcontainers				69 (2%)	364 (12%)	433 (7%)

Als het aantal aanbiedingen van de minicontainers omgerekend wordt naar klepopeningen, valt op dat huishoudens met een minicontainer (laagbouw) minder vaak afval aanbieden dan huishoudens die gebruikmaken van een verzamelcontainer (hoogbouw). We gaan hierbij uit dat een minicontainer komt overeen met vijf klepopeningen waarbij één vuilniszak (60 ltr.) wordt gestort. Theoretisch kan bij verzamelcontainers 300 ltr. restafval aangeboden worden, tegen 240 ltr. in een minicontainer. Bewoners van laagbouw kunnen maximaal 26 keer per jaar restafval aanbieden. Voor bewoners van hoogbouw bestaat geen maximum aan het aantal keer men afval aanbiedt omdat de verzamelcontainers voorzien zijn van een signaleringssysteem dat aangeeft als de container vol is en geleegd moet worden. Huishoudens die gebruikmaken van een verzamelcontainer kunnen, in tegenstelling tot huishoudens met een minicontainer, onbepaald afval aanbieden. Uit de cijfers blijkt dat bij gebruikers van verzamelcontainers dat extensief gebruik (meer dan 150 klepopeningen per jaar) plaatsvindt. Het ging hierbij om 433 huishoudens. Wat hiervan de oorzaak is, is niet bekend. Dit kan zijn dat huishoudens kleinere hoeveelheden per keer storten, waardoor vaker gestort wordt. Maar ook kan niet uitgesloten worden dat meerdere huishoudens gebruik maken van één afvalpas en de teruggave van de Afvalstoffenheffing delen. Dit laatste kan ook het grote aantal 0-aanbieders, die geen afval aangeboden hebben verklaren. Er zijn inwoners die milieubewust leven en nauwelijks restafval produceren, maar gebruikers zijn creatief en kunnen de minicontainers delen, gebruik maken van een afvalpas van een bekende of hun afval elders aanbieden. Daarnaast is het voor een eenpersoonshuishouden mogelijk om een grote minicontainer (240 ltr. ipv 140 ltr.) aan te vragen, waardoor het volume bijna verdubbeld en de container minder vaak aangeboden hoeft te worden. Tot slot is het mogelijk dat de bewoner(s) tijdelijk geen gebruik maakt/maken van hun woning en daarom geen afval aanbieden.

Uitbetaling beloningsstelsel

Met de invoering van 'het nieuwe inzamelen' is een beloningsstelsel ingevoerd dat voorziet in een mogelijke teruggave van de betaalde afvalstoffenheffing en gebaseerd is op het aantal keer dat men restafval aanbiedt. Bij dit stelsel wordt onderscheid gemaakt tussen bewoners van laag- of hoogbouw en een- of meerpersoonshuishoudens. In 2018 heeft de eerste terugbetaling plaatsgevonden. Totaal hebben 16.990 van de 23.212 huishoudens (73%) een bedrag teruggekregen. Het ging hierbij om 12.165 huishoudens (waarvan 27 % eenpersoonshuishoudens) in laagbouw en 4.825 huishoudens (waarvan 60% eenpersoonshuishoudens) in hoogbouw.

Totaal is € 334.575 uitgekeerd, terwijl hiervoor € 250.000 begroot was. Het verschil is ten laste gebracht van de voorziening Afvalstoffenheffing. De terugbetaling is operationeel positief verlopen.

Wat hebben we aangepast na het invoering van 'het nieuwe inzamelen'

Betalen voor aanbieden bouw- en sloopafval op de Milieustraat

Op 24 oktober 2017 heeft de Raad besloten met ingang van 1 januari 2018 kosten te verbinden aan het inleveren van bouw- en sloopafval bij de Milieustraat. Doel van deze maatregel is het weren van bouw- en sloopafval van bedrijven, omdat dit is bedrijfsafval en de gemeente geen bedrijfsafval in mag zamelen. Vanaf 1 januari rekenen wij voor het aanbieden van meer dan $\frac{1}{4}m^3$ bouw- en sloopafval bij de Milieustraat een tarief € 15,- per $\frac{1}{4}m^3$ in rekening. Inwoners kunnen tot $\frac{1}{4}m^3$ gratis aanbieden.

Als gevolg van deze maatregel is de hoeveelheid aangeboden bouw- en sloopafval in de eerste acht maanden van 2018 teruggelopen met 30% (767 ton) ten opzichte van dezelfde periode in 2017. Deze afname van het aangeboden bouw- en sloopafval heeft invloed op het scheidingspercentage.

Het gevolg van deze maatregel is dat het oneigenlijk gebruik van de Milieustraat door bedrijven wordt tegen gegaan. Deze maatregel wordt in het voorjaar van 2019 geëvalueerd.

Scheidingspercentage stagneert

Uit de inzamelgegevens van de eerste helft van 2018 blijkt dat het scheidingspercentage stagneert. De belangrijkste oorzaak hiervan is het teruglopen van de hoeveelheid bouw- en sloopafval nu daar sinds 1 januari 2018 voor betaald moet worden. Het gevolg van deze maatregel is dat het scheidingspercentage in de gemeente hierdoor daalt tot 60% ten opzichte van 65% in 2017. Als we een correctie toepassen voor het bouw- en sloopafval dat nu niet meer gebracht wordt, blijft het scheidingspercentage 65%, waarbij we een lichte stijging van de hoeveelheid restafval per inwoner zien. Landelijk blijkt dat de daling van de hoeveelheid restafval, tegen de verwachting in, niet afneemt. Waarschijnlijk wordt er door de economische groei (meer consumptie) meer afval geproduceerd.

Avondopenstelling milieustraat

In maart 2018 is gestart met een pilot voor een avondopenstelling van de Milieustraat, waarbij deze op woensdag tot 20:00u geopend is. De openstelling van de Milieustraat op maandag (minst drukke dag) is bij deze pilot komen te vervallen zodat de avondopenstelling kosten neutraal uitgevoerd kan worden. Na een jaar zal deze gewijzigde openstelling geëvalueerd worden. Afhankelijk van de uitkomst van deze evaluatie worden de huidige openingstijden gehandhaafd of aangepast.

PMD inzameling

De inzameling van PMD heeft ieders verwachting overtroffen. In 2017 hebben wij het aantal PMD-verzamelcontainers vergroot van 30 naar 40 stuks en de ledigingsfrequentie aangepast.

Doordat de Woerdenaren goed scheiden, is er sinds het voorjaar van 2018 enorme van het aanbod van PMD bij de PMD-verzamelcontainers. Met name na het weekend openbaart zich dit ondanks het ledigen op zaterdagochtend. Daarom worden in het najaar van 2018 tien PMD-verzamelcontainers bijgeplaatst met een grotere inhoud dan de huidige exemplaren (4.400 ltr ipv 3.000 ltr). De opslagcapaciteit van de PMD containers wordt hiermee met ruim 36% vergroot.

In het najaar van 2018 wordt een tweede voertuig geleverd dat in staat is verzamelcontainers te ledigen. Hierdoor wordt het mogelijk om flexibeler in te kunnen spelen op momenten dat er een piekbelasting is bij de PMD-verzamelcontainers. Zo voorkomen we dat zakken naast de containers geplaatst worden. Totdat het nieuwe voertuig geleverd is, wordt extern extra ledigingscapaciteit ingehuurd. Met deze maatregelen gaan wij overvolle PMD-containers tegen, zodat wij de inwoners kunnen blijven faciliteren om het PMD gescheiden aan te bieden.

naast de toename van het van het aanbod van PMD bij de verzamelcontainers signaleren wij dat inwoners PMD-zakken op andere dagen aan de PMD-haken ophangen dan de regulieren ophaaldagen. Dit geeft een rommelig straatbeeld wat leidt tot irritatie en meldingen van inwoners. Door het inzetten van onze servicewagen ruimen deze zakken zo snel mogelijk op.

Om dit gedrag te beïnvloeden zijn dit najaar, naast het besteden van aandacht via de gebruikelijke communicatiekanalen, speciale stickers bij de PMD-haken geplaatst om dit negatieve gedrag te beïnvloeden.

Pilot inzamelen GFT-afval hoogbouw Van Slingerlandtlanen

In samenwerking met de bewonerscommissie De Vos en De Jager Slingerlandt en woningbouwvereniging Groen West is in maart 2018 een pilot voor het inzamelen gft-afval hoogbouw Van Slingerlandtlanen gestart. Een groep van 16 bewoners neemt vrijwillig deel aan een proef waarbij zij hun GFT-afval in huis kunnen scheiden en in een bovengrondse cocon met een GFT-container kunnen storten. Alleen de deelnemers hebben met behulp van een sleutel toegang tot deze cocon. Uit een eerste scan blijkt dat de deelnemers aan deze pilot in de periode april- juli 14% (2 zakken) minder restafval aangeboden hebben dan in dezelfde periode in 2017. Dit terwijl een vergelijkbare groep van niet deelnemers in dezelfde periode 8% (1 zak) meer restafval aangeboden heeft. De hoeveelheid van 14% betreft volume percentage en komt overeen met het percentage volume van GFT-afval die bij sorteeranalyses van 2016 en 2017 werden aangetroffen in de verzamelcontainers bij hoogbouw. Hieruit blijkt dat gemotiveerde inwoners bij hoogbouw in staat zijn hun GFT-afval goed te scheiden. Deze pilot zal voortgezet worden en op basis van de eerste ervaringen zal getracht worden meer bewoners te enthousiasmeren om GFT gescheiden aan te bieden.

Toekomstige ontwikkelingen

De afvalwereld is in beweging. Er komen steeds meer mogelijkheden om afval te recyclen waardoor waardevolle grondstoffen teruggewonnen kunnen worden en hergebruikt. Ook in de gemeente Woerden heeft dit invloed op de wijze van inzamelen van het afval.

In de onderstaande alinea's worden een aantal ontwikkelingen aangegeven die invloed (gaan) hebben op het inzamelen van afval en de gevolgen die de inwoners daarvan gaan ondervinden.

Rijksdoelstellingen

De Rijksoverheid heeft haar doelstelling voor huishoudelijk afval vastgelegd in het Landelijk AfvalbeheerPlan (LAP 3). Het streven van LAP 3 is dat er in 2020 jaarlijks 100kg restafval per bewoner wordt aangeboden en in 2023 moet deze hoeveelheid teruggebracht zijn naar 30kg per inwoner. Om afvalscheiding te bevorderen, voert de overheid een heffing in voor elke ton afval die nog verbrand wordt. Deze heffing stijgt jaarlijks, waardoor de kosten (Afvalstoffenheffing) voor de inwoners toeneemt. Door beter afval te scheiden kan de inwoner hier invloed op uitoefenen.

Stijging van verwerkingskosten

De twee grootste afvalstromen (restafval en GFT-afval) worden via de gemeenschappelijke regeling Afval Verwijdering Utrecht (AVU) afgevoerd. De contracten voor het verwerken van deze afvalstromen lopen 31 december 2020 af en kunnen contractueel niet mee verlengd worden. De AVU oriënteert zich nu op de mogelijkheden voor de verwerking van deze afvalstromen vanaf 2021.

De huidige verwerkingscontracten zijn afgesloten in 2009/2010. Dit was een periode van veel concurrentie als gevolg van overcapaciteit bij de verbrandingsovens en technologische vooruitgang, waardoor de tarieven voor het verbranden van afval daalden. Dit heeft er toe geleid dat wij tegen zeer gunstige tarieven rest- en GFT-afval hebben kunnen laten afvoeren en verwerken. De markt van de afvalverwerking is de laatste jaren sterk veranderd en er is geen sprake meer van overcapaciteit in de markt. Daarom moet vanaf 2021 rekening worden gehouden met hogere tarieven voor het verwerken van rest- en GFT-afval. Daar komt bij dat de overheid een steeds hoger wordende toeslag heft voor elke ton afval die verbrand wordt. In het meerjarenperspectief voor de afvalinzameling anticiperen wij hier op.

Luiers en incontinentiemateriaal

Luiers en incontinentiemateriaal vormt circa 5 tot 8% (gewicht) van het restafval dat in Nederland aangeboden wordt. Voor Woerden betekent dit tussen de 420 en 675 ton restafval per jaar. De technieken om deze materialen te recyclen, waarbij de kunststoffen gescheiden worden en de inhoud vergist voor biogas, bevinden zich nog in een experimentele fase. Daarom zijn de afzetmogelijkheden voor luiers en incontinentiemateriaal nog beperkt tot de regio waar een dergelijke installatie gevestigd is. Dit betekent dat als de gemeente Woerden nu luiers en incontinentiemateriaal separaat inzamelt, wij deze nog moeten verbranden met het overige restafval. Dit geeft geen milieu voordelen en geeft hogere kosten voor het inzamelen en afvoeren hiervan. Wij volgen de ontwikkelingen in de markt nauw om luiers en incontinentiemateriaal als afvalstroom apart af te voeren. Zodra er mogelijkheden zijn deze afvalstroom te recyclen acteren wij hierop.

Ook kijken wij naar alternatieven zoals het stimuleren van ouders van het gebruik van wasbare luiers in plaats van de wegwerpexemplaren.

De Afvalstoffenheffing

De Afvalstoffenheffing dient om de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval in de gemeente te dekken. Afvalstoffenheffing is een retributiebelasting, wat inhoudt dat deze inkomsten van deze heffing alleen besteed mogen worden aan de kosten voor het inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Het geld dat overblijft van de baten van de Afvalstoffenheffing wordt in de voorziening Afvalstoffenheffing gestort. In de afgelopen jaren was deze voorziening opgelopen tot € 3,5 miljoen. Om de hoogte van deze voorziening terug te brengen, is de Afvalstoffenheffing de laatste jaren niet verhoogd. Hierdoor zijn de lasten voor het inzamelen en verwijderen hoger dan de baten en wordt het verschil gedekt uit de voorziening. Als de afvalstoffenheffing niet verhoogd wordt zal de voorziening in de loop van 2021 uitgeput zijn en zal het tekort op een andere wijze gedekt moeten worden. Om de Afvalstoffenheffing kostendekkend te houden, is een jaarlijkse verhoging van deze heffing en het Reinigingsrecht, dat bedrijven in de binnenstad betalen, nodig van jaarlijks 5% in de komende vier jaar.

In tabel 8 wordt de verwachte ontwikkeling van de reserve Afvalstoffenheffing weergegeven op basis van het huidige beleid waarbij de Afvalstoffenheffing niet stijgt. In tabel 9 wordt de verwachte ontwikkeling van de reserve Afvalstoffenheffing weergegeven als deze gedurende vier jaar, jaarlijks met 5% stijgt.

In tabel 10 wordt de ontwikkeling van de Afvalstoffenheffing weergegeven bij een jaarlijkse stijging van 5% gedurende vier jaar. Daar goed afval te scheiden blijft het voor de inwoners mogelijk een teruggave van maximaal € 30 (eenpersoonshuishouden) of € 40 (meerpersoonshuishouden) te krijgen. In 2017 bedroeg de gemiddelde Afvalstoffenheffing voor een eenpersoonshuishouden in Nederland € 203 en voor een meerpersoonshuishouden € 253 (bron Rijkswaterstaat). De Afvalstoffenheffing in Woerden blijft hiermee, ondanks de voorgestelde jaarlijkse stijging, relatief laag.

Deze berekeningen zijn gebaseerd op de meer jaren begroting voor het inzamelen en verwerken van afval. Hierbij is rekening gehouden met het stijgen van de tarieven voor rest- en GFT-afval in 2021.

Tabel 8; ontwikkeling reserve Afvalstoffenheffing bij huidige beleid

01 jan.2019	01 jan.2020	01 jan.2021	01 jan.2022	01 jan.2023
€ 1.258.254	€ 664.332	€ 65.816	€ 804.867-	€ 1.716.776-

Tabel 9; ontwikkeling reserve Afvalstoffenheffing met een jaarlijkse stijging van 5% gedurende vier jaar

01 jan.2019	01 jan.2020	01 jan.2021	01 jan.2022	01 jan.2023
€ 1.258.254	€ 875.232	€ 709.061	€ 507.053	€ 500.037

Tabel 10; ontwikkeling Afvalstoffenheffing met een jaarlijkse stijging van 5% gedurende vier jaar

	2018	2019	2020	2021	2022
eenpersoonshuishouden	€ 175,68	€ 184,46	€ 193,69	€ 203,37	€ 213,54
meerpersoonshuishouden	€ 210,48	€ 221,00	€ 232,05	€ 243,66	€ 255,84

Aanbevelingen

Communicatie

Blijf over afval scheiden communiceren met de inwoners. De hoeveelheid restafval die per inwoner aangeboden wordt stagneert sinds de eerste helft van 2018 en daalt niet verder. Dat mensen afval scheiden is niet vanzelfsprekend. Het vraagt om een gedragsverandering. Goede voorlichting over de noodzaak van afvalscheiding blijft noodzakelijk om de mensen te blijven motiveren afval te scheiden.

Verhogen Afvalstoffenheffing

Om het inzamelen van de verschillende afvalstromen uit de Afvalstoffenheffing te kunnen blijven bekostigen, is een verhoging van de Afvalstoffenheffing de komende jaren noodzakelijk.

Focus op kilo's restafval per inwoner en niet meer op het scheidingspercentage

Het doel van het Landelijke Afvalbeheerplan is de hoeveelheid restafval dat per inwoner jaarlijks wordt aangeboden te verminderen. Het scheidingspercentage is een verhoudingsgetal tussen het ingezamelde restafval en herbruikbare grondstoffen. De hoeveelheid ingezamelde herbruikbare grondstoffen is van meerdere factoren afhankelijk. Hierdoor kan het scheidingspercentage beïnvloed worden. Het aantal kilo's restafval is een meetbaar gegeven en concreet voor te stellen.

Handhaaf voorlopig de huidige inzamel frequentie van minicontainers voor restafval

In 2017 hebben eenpersoonshuishoudens gemiddeld 8 keer en meerpersoonshuishoudens 12,2 keer de minicontainer met restafval aangeboden. Totaal 69% van alle huishoudens met een minicontainer. Door de frequentie aan te passen zouden nog 6.182 huishoudens waarvan 87% meerpersoonshuishoudens zijn met teveel restafval blijven zitten. Het is daarom nog niet raadzaam om nu over te schakelen naar een vierwelijkse inzameling van restafval.

Evalueer het huidige beloningssysteem in 2020

De hoeveelheid ingezameld restafval per inwoner daalt niet meer. Nu wordt ingezet op communicatie om de inwoners te motiveren hun afval te scheiden. Mocht dit niet voldoende resultaat geven of mocht de Rijksoverheid tot sturende maatregelen richting gemeenten overgaan om tot betere scheidingsresultaten te komen, dan is een heroverweging van het beloningssysteem een reële optie. Op dit moment zijn er nog geen signalen dat dit ook werkelijk gaat gebeuren, maar wellicht dat hier komende jaren meer zicht op komt.

Dit kan een aangelegenheid zijn om meer dwingendere maatregel toe te passen, zoals frequentie reductie, aanpassen van het teruggave beleid of invoeren van diftar waarbij men betaalt per aangeboden minicontainer of zak afval. Sluit hierbij ook niet uit om het beloningssysteem aan te passen in het geval van extensief gebruik van de inzamelvoorziening.